

Tämä on Oulun seudun ilmastostrategian ja energiatehokkuuden seurantaan liittyvä katsaus. Katsaus julkaistaan 3 - 4 kertaa vuodessa.

Ilmastostrategiasta käytännön toimiin

3/2019

Uusi ympäristöohjelma hyväksytty

Oulun kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupungin uuden ympäristöohjelman. Ohjelma on yksi keväällä 2018 hyväksytyin kaupunkistrategian toteuttamisohjelmista. Kaupunkistrategian lisäksi ympäristöohjelman lähtökohtana ovat kaupungin tekemät kansainväliset ja kansalliset sopimukset ja sitoumukset ympäristöasioiden edistämiseksi.

Ympäristöohjelmalla varmistetaan kaupunkistrategiassa asetettujen linjausten ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen. Keskeisin ohjaavista linjauksista on hiilineutraali Oulu 2040. Ympäristöohjelma luo perustan hallintokuntien, liikelaitosten ja kaupungin omistamien yhtiöiden ympäristötavoitteiden asettamiselle ja toimintatapojen kehittämiseksi. Ohjelma vahvistaa elinkeinoelämän kehittämismahdollisuuksia ja ohjaa kaupungin päätöksentekijöitä, henkilöstöä, asukkaita ja yrityksiä ympäristövastuulliseen toimintaan.

Ohjelmassa on neljä painopistettä:

- Kasvamme kestävästi
- Toimimme resurssiviisaasti
- Luonto on voimavaramme
- Edistämme ympäristövastuullisuutta

Jokaiselle painopisteelle on asetettu pitkän aikavälin tavoitteet ja niille toimenpiteet ja mittarit. Talousarvion laatimisen yhteydessä kaupunginvaltuusto asettaa ohjelmalle vuosittaiset tavoitteet ja päättää työhön käytettävistä resursseista.

Tavoitteiden toteutumista seurataan neljännesvuosittain lauta- ja johtokunnissa sekä kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa. Ohjelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain laadittavassa yhteisessä ympäristötilinpäätöksessä.

Ympäristöohjelma valmisteltiin laaja-alaisena yhteistyönä kaupunkikonsernin asiantuntijoiden, virkamiesten, poliittisten päättäjien ja kuntalaisten kanssa. Valmistelun aikana järjestettiin kolme laajaa sidosryhmäseminaaria ja asiantuntijatyöpajoja sekä pidettiin lukuisia valmistelutyöryhmän kokouksia. Kaikkiaan valmisteluun osallistui yli 300 henkilöä.

Lisätietoja www.ouka.fi/ymparistoohjelma

Useita kiertotalous- ja resurssiviisaushankkeita käynnissä

Energiaviisaat kaupungit –hanke (EKAT)

Oulu on mukana 6Aika Energiaviisaat kaupungit –hankkeessa, jossa etsitään uusia älykkäitä ja vähähiilisyttä tukevia ratkaisuja kaupunkien asuin- ja palvelukiinteistöjen energiatehokkuuden parantamiseen. Lisäksi hankkeessa tarkastellaan alueellisten energiarakenteiden kehittämistä ja nollaenergiakortteleiden suunnittelua. Hankkeen tavoitteena on nostaa mukana olevat kaupungit kansainvälisiksi esimerkkialueiksi mm. energiatehokkaassa asumisessa, monimuotoisen energiarakenteen toteuttamisessa, nollaenergiarakentamisessa sekä käyttäjien ohjaamisessa.

Hanke toteutetaan vuosina 2018–2020. Mukana on yhteensä kahdeksan toteuttajatahoa ja sen kokonaisbudjetti on 3,3 M€. Hanke koskee 5 200 kiinteistön rakennuskantaa ja arvioitu säästöpotentiaali on miljoonia euroja ja kymmeniä tuhansia CO₂-tonneja.

Lisätietoja www.energiaviisaat.fi

Tämä on Oulun seudun ilmastostrategian ja energiatehokkuuden seurantaan liittyvä katsaus. Katsaus julkaistaan 3 - 4 kertaa vuodessa.

Suurivolyymisten sivuvirtojen ja maa-massojen hyödyntäminen kaupungeissa (CircVol)

CircVol 6Aika-hankkeella edistetään kiertotalouden mukaista liiketoimintaa sekä suurivolyymisten teollisten sivuvirtojen ja maamassojen hyödyntämistä maarakentamisessa.

Yli 90 prosenttia jätekertymästä on peräisin kaivannaistoiminnasta ja tehdasteollisuudesta. Tehdasteollisuuden sivuvirtoja ei hyödynnetä vielä riittävästi, vaikka talteenotto ja jalostusteknologiat ovat kehittyneet jo pitkälle. Maamassojen tehokkaalla uudelleenkäytöllä voidaan saada aikaan huomattavia taloudellisia säästöjä ja edistää kaupunkien hiili-neutraalisuustavoitteita.

Hankkeessa on toimijoita Helsingistä, Turusta, Oulusta ja Tampereelta. Jokaisesta kaupungista on valittu alue, jonka kiertotalouden mukaista kehittymistä hanke tukee. Oulussa kohdealueena on Välimaan kiertotalousalue.

Hanke käynnistyi kesällä 2018 ja kestää vuoden 2020 loppuun. Budjetti on n. 2,8 miljoonaa euroa.

Lisätietoja www.circvol.fi

MakingCity

Oulun kaupunki on mukana EU:n Horizon2020 –ohjelman Smart Cities and Communities (SCC) –teeman mukaisessa laajassa kansainvälisessä hankkeessa, jolla edistetään kaupunkien vähähiilisyytavoitteita. Hankkeen pääkoordinaattorina toimii

Cartifin tutkimuslaitos Espanjasta. Pilottikaupunkeina ovat Oulu ja Groningen (Hollanti). Lisäksi mukana on kuusi seuraajakaupunkia eri puolilta Eurooppaa.

Oulussa ja Groningenissa suunnitellaan, toteutetaan ja testataan innovatiivisiin energiaratkaisuihin perustuvat pilottikohteet, joita kutsutaan PED (Positive Energy District) –alueiksi. Oulun pilottikohde sijaitsee Kaukovainion keskuksessa, johon suunnitellaan ja rakennetaan innovatiiviseen energiaratkaisuun perustuva rakennusten kokonaisuus yhteistyössä projektikonsortion kanssa. Pilottikohteessa tuotetaan energiaa ja hyödynnetään hukkalämpöä siten, että kokonaisuus on vuositasolla mitattuna lähes energiaomavarainen.

Kaukovainion keskuksen pilotin rinnalla kehitetään ja testataan uusien innovatiivisten ja energiatehokaiden ratkaisujen liiketoimintamalleja sekä edistetään alueen sosiaalista kehitystä pienentämällä alueellista hiilijalanjälkeä ja osallistamalla kuntalaisia ja eri tahoja PED-konseptin kehittämiseen ja skaalattavuuden edistämiseen.

Lisätietoja www.ouka.fi/oulu/kaukovainio

Muita hankkeita

Oulu oli mukana hiljattain päättyneessä, kansainvälisessä kolmivuotisessa *e-Lighthouse* -hankkeessa, joka keskittyi edistämään energiatehokkuutta kaupungin omissa kiinteistöissä, jätehuollossa sekä kehittämään asuinrakennuksien energiatehokkuuden parantamisen ohjausta. *Kivikaudesta kiertotalouteen* –hankkeessa puolestaan kehitettiin kiertotalouden huomioonottamista aina kaavoituksesta rakentamiseen saakka. Tavoitteena on hyödyntää muodostuvat ylijäämämaat ja purkumateriaalit mahdollisimman tehokkaasti joko kaavoitettavalla alueella tai sen välittömässä läheisyydessä.

Näistä hankkeista on kerrottu aikaisemmissa katsauksissa, samoin kuin meneillään olevista kaupunkien ilmastotoimenpiteiden vaikutusarviointityökalu –hankkeesta ja Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta -hankkeesta.

Tämä on Oulun seudun ilmastostrategian ja energiatehokkuuden seurantaan liittyvä katsaus. Katsaus julkaistaan 3 - 4 kertaa vuodessa.

Oulun kaupunki otti käyttöön uuden tavan seurata ruokahävikkiä

Oulun kaupungissa otettiin valtakunnallisella hävikkiweekilla (9.9.-15.9.) käyttöön Hävikkimestari-palvelu, jolla tehostetaan päivittäistä ruokahävikin seuranta kaupunin toimipisteissä. Lassila & Tikanoja Oyj:n tuottamassa palvelussa keittiön henkilökunta kirjaa syntyneen hävikin ja hyödyntää tiedon hävikin vähentämisessä.

”Seuraamme jo nyt hävikkiä päivittäin. Punnitsemme hävikkiin menevän ruoan ja mietimme esimerkiksi koulujen henkilökunnan ja oppilaiden kanssa, miten hävikkiä saataisiin vähennettyä”, kertoo ateriapalvelupäällikkö Pauliina Värttö Oulun Tilapalveluista.

Hävikkimestarin käyttö aloitettiin kahdeksassa pilttikohdeessa. Palvelu koostuu sovelluksesta sekä asiantuntijapalvelusta, joiden avulla hävikkiä saadaan laskuun.

”Saamme Hävikkimestarin avulla ajantasaista ja visuaalista tietoa hävikistä niin työntekijöille, johdolle kuin asiakkaillekin. Tätä kautta työntekijöiden on helpompi löytää keinoja pienentää hävikkiä, ja saamme sekä kustannus- että ympäristöhyötyjä”, Värttö kuvailee uutta palvelua.

Tänä vuonna valtakunnallisella hävikkiweekilla kiinnitettiin huomiota erityisesti hävikkiruoan ilmastovaikutuksiin. ”Oulun Tilapalveluissa hyödynnämme hävikkiruokaa jo nyt luovuttamalla ruokaa vastikkeetta muun muassa asukastuville, seurakunnille sekä kaupungin omaan toimintaan”, Värttö kertoo.

Kiertotalous näkyy Oulun Infran jokapäiväisessä työssä

”Meillä ympäristöasiat on viety osaksi talousarvioita. Tälle ja ensi vuodelle toiminnalliset tavoitteet ovat vähäpäästöisyys, materiaalien uusiokäyttö ja kierrätys. Hyödynnämme luonnonvesiä kunnossapidossa ja rakentamisessa”, luettelee talouspäällikkö Petri Toppi Oulun Infrasta.

Itsestään selvänä Infrassa kierrätetään kaikki jäte, joka voidaan – esimerkiksi kaikki syntyvät metallijätteet toimitetaan lajiteltuina metallinkeräykseen.

Kasvijäte kompostoidaan

Jätettä muodostuu päivittäin myös viheralueiden raivauksessa. Jäte pyritään hyödyntämään sellaisenaan niin usein kuin pystytään, ja vasta toissijaisesti se kierrätetään.

”Puistojen kasvijätettä hyödynnetään kompostoilalla. Komposti käytetään osana mullanvalmistusta sekoittamalla se maanparannusaineeksi humuspitoiseen täyttömaahan”, kertoo työpäällikkö Heikki Kukkola.

Puistoista kaadettujen puiden rungot hyödynnetään tukkipuuna tai hakettamalla ne katemateriaaleiksi viheralueiden pensasryhmiin ja esimerkiksi frisbeegolfratojen päällysteeksi. Risut haketetaan energiapuuksi lämpövoimaloihin.

”Vaihdetut leikkipuistojen leikkihiekat uusiokäytetään mahdollisuuksien mukaan maantäyttöihin, laatoitusten asennushiekkana, koira-aitauksien pohjamateriaaleina ja osana mullan valmistusta”, kertoo Kukkola.

Myös muut viherrakentamisen materiaalit, kuten puretut kiveykset, pyritään käyttämään uudelleen. Kivi- ja päällysteisten katujen korjaukset tehdään pääsääntöisesti käytetyistä puhdistetuista graniitinoppakivistä. ”Asfalttiakin joudutaan aina joskus poistamaan, mutta vanha asfalttipäällyste toimitetaan urakoitsijalle uudelleen käytettäväksi kierrätysasfaltin materiaalina. Samalla tavalla liukkauden torjuntaan käytetyt hiekat ja murskeet poistetaan keväällä harjaamalla ja kerätyt materiaalit ajetaan lumenkaatopaikan kulkupaikkojen ja alueiden tasauksiin.”

Tämä on Oulun seudun ilmastostrategian ja energiatehokkuuden seurantaan liittyvä katsaus. Katsaus julkaistaan 3 - 4 kertaa vuodessa.

Ympäristöasiat huomioon kaluston kilpailutuksessa

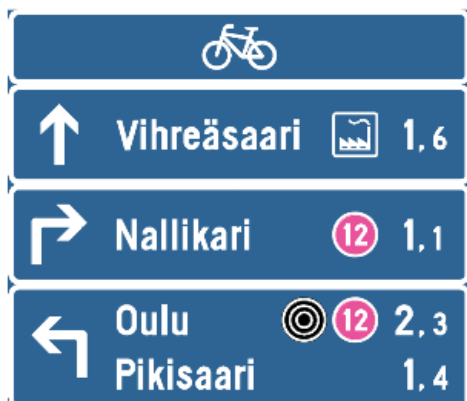
Kalustopuolella käytöstä poistettuja laitteita on myyty eteenpäin. "Kun hankimme uutta kalustoa, vaadimme uusimmilla päästöstandardeilla varustettuja moottoreita. Mahdollisuuksien mukaan olemme hankkineet myös biokaasu- tai sähköautoja", kertoo koneinsinööri Jesse Ronkainen. Parhaaksi harkitaan myös uusiutuvan dieselin käyttöönottoa. "Kuljetus- ja työkonien kilpailutuksessa olemme asettaneet vuosimallirajoitteita. Uudemmat koneet kun ovat vähäpäästöisempiä ja tehokkaampia myös käyttää."

Maan kattavimman pyöräliikenteen viitoitus- ja opastusjärjestelmän toteuttaminen etenee

Oulun seudulla toteutetaan liikenne- ja viestintäministeriön kokeiluluvalla uuden, 1.6.2020 voimaan tulevan tieliikennelain mukainen pyöräilyn opastusjärjestelmä jo ennen lain voimaantuloa. Opastusjärjestelmä kattaa Lumijoen, Limingan, Kempeleen, Muhoksen ja Oulun alueet.

Opastusjärjestelmä koostuu autoliikenteestä tutuista suunnistus- ja etäisyystauluista sekä perinteisistä viittaopasteista. Suunnistustauluja asennetaan yhteensä 962 kpl, etäisyystauluja 192 kpl ja paikannimikylttejä 33 kpl. Lisäksi asennetaan yhteensä 2564 viittaopastetta.

Viittaopasteet asennetaan jatkossa aina kahdella pylvällä, jolloin voidaan merkittävästi vähentää viittaopasteiden vääntymistä väärään suuntaan.

Liikkujan viikkoa vietettiin 16.-22.9.

Euroopan laajuisen Liikkujan viikon tämän vuoden teemana oli Kävelen eteenpäin!

Liikkujan viikkoon liittyen Oulun kaupunki etsi taas Oulun seudulta Työmatkaliikkumisen edelläkulkijaa. Tunnustus voidaan myöntää työnantajalle, joka on esimerkillisellä tavalla edistänyt kestävää ja hyvinvointia lisäävää työmatka- ja työasiamatkaliikkumista. Edelläkulkijuus voi tarkoittaa esimerkiksi joukkoliikenteen työmatkalippujen käyttöä, hyviä pyöräilyolosuhteita tai toimivaa kimpakyytjärjestelmää. Tänä vuonna raati valitsi edelläkulkijaksi Fotohovi Oy:n.

www.liikkujanviikko.fi

Kilometrikisa taas kisattu

Sunnuntaina 22.9. päättyneessä kisassa oli tänä vuonna mukana 2 549 joukkuetta ja ennätyselliset 32 153 polkijaa. Kilometrejä osallistujille kertyi yhteensä yli 26 miljoonaa (keskiarvo 816 km/hlö). Laskennallinen polttoaineen säästö oli yli 1,8 miljoonaa litraa ja CO₂-päästöjä jäi syntymättä n. 4 600 tonnia.

Jokainen kilometrikisaan osallistuva polkija, joka on tallentanut omiin tietoihinsa kotikuntansa, kartuttaa automaattisesti myös kunnan kilometrisaldoa. Kuntasarjan tulokset saadaan jakamalla kunnan yhteenlasketut kilometrit kunnan asukasluvulla. Oulu oli tänä vuonna kisassa kolmas. Voiton vei jälleen Utajärvi.

www.kilometrikisa.fi

Tämän ilmastostrategian seurantaan liittyvän katsauksen on tehnyt Oulun seudun ympäristötoimi.

Yhteystiedot:

Maarit Talvitie, ilmastoasiantuntija
p. 040 670 5743

Katsaukseen liittyviä kysymyksiä ja kommentteja voi lähettää osoitteeseen [ilmasto\(at\)ouka.fi](mailto:ilmasto(at)ouka.fi)